

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-019-и
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025, ш. Душанбе, хиёбони Рудаки 17)

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Абдуллозода Баҳодур Валӣ дар мавзуи «Ҳифзи ҳуқуқи ҷиноятии об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.08. – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) пешниҳод шудааст (Душанбе, 2024. – 32 саҳ).

Ба даст овардани Истиқлоли давлатӣ боис гардид, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон низоми нави ҳуқуқию қонунгузорӣ ташаккул ёбад. Дар ин замина институтҳои ҳуқуқии нави ҷиноятӣ рӯи қор омаданд, ки таҳқиқу омӯзиши он амри зарурӣ маҳсуб мешавад. Масоили ҳифзи ҳуқуқи ҷиноятии об яке аз мавзӯҳои асосӣ аст, ки дер боз дар фазои илми ҳуқуқшиносии ватанӣ мавриди таҳқиқу омӯзиш қарор нагирифтааст ва ҳамчун мавзӯи нав арзандаи таҳқиқот мебошад. Бо ин назардошт, масъалаи ҳифзи ҳуқуқи ҷиноятии об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон яке аз масъалаҳои муҳими илми ҳуқуқи ҷиноятӣ ба ҳисоб меравад, ки атрофи он ҳам олимони хориҷӣ ва ҳам олимони ватанӣ соҳаи ҳуқуқи ҷиноятӣ фикру назарҳои арзишманди илмиро ироа намудаанд. Ҳарчанд мавзӯи мавриди назар тибқи қонунгузори кишвар аз ҷумлаи масъалаҳои муҳими ҳуқуқи ҷиноятӣ арзёбӣ гардида бошад ҳам, то кунун ҳамчун таҳқиқоти комплексӣ аз ҷониби олимони соҳаи ҳуқуқшиносӣ як қатор таҳқиқотҳои судманд ба сомон расонида шудааст.

Бояд таъкид кард, ки ҳифзи ҳуқуқи ҷиноятии ифлос кардани об дар ҳама давру замон падидаи муҳими ҳуқуқӣ арзёбӣ мегардид ва то инҷониб муҳимияти худро гум накардааст. Маҷмӯаи манбаҳои таърихӣ асрҳои XIII-XIV-и давраи муғулҳо асари Рашидуддини Фазлуллоҳ (1247-1318) “Қомеъ-ут-таърих” мебошад. Муаррих рӯйи ба ҳуқуқи ҷиноятии муғулҳо чунин ҳикоят мекунад: “Ба назди Чағатойхон мусалмонро оварданд, ки тангаи тилоии афтодаашро дар об ҷӯён буд. Чунин амал бо

қонуни ҷиноятии муғулӣ ҷинояти вазнин буд. Хон уро ба ҳукми қатл маҳкум намуд. Аммо хони бузург Угедей уро афв намуд. Афви ӯ бар ин асос буд, ки гунаҳгор қонуни ҷиноятии муғулиро наметодист”.

Аксари олимони соҳаи ҳуқуқшиносӣ бар он назаранд, ки муносибати бепарвоёнаи инсон ба табиат олами табиатро ба нобудӣ оварда расонида, дар натиҷаи ифлос кардани об инсониятро зарур аст, ки дар оянда дар шароити камобии афзоянда умр ба сар барад. Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар сарғаҳи обҳои ширин қарор дорад дар оқилона истифода бурдани захираҳои обӣ бетафовут набуда, ҳамвора кӯшиш менамояд, ки аз ифлос кардани об ва муҳити зист пешгирӣ намояд. Далели гуфтаҳои боло дар он аст, ки чандин ташаббусҳои сатҳи байналмилалӣ ва минтақавӣ дар ҳалли мушкилоти об ва иқлимро дар СММ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ироа намудааст.

Новобаста аз ин, бисёре аз ҷанбаҳои илмию амалии ҳифзи ҳуқуқи ҷиноятии об дар назария ва амалияи ҳуқуқшиносӣ ҳамчун яке аз масъалаҳои муҳим ва бахшнок боқӣ хоҳад монд. Бинобар ин, таҳқиқоти диссертатсионии анҷомдодаи муҳаққиқ Абдуллозода Б.В. ба паҳлуҳои норавшани масъалаи ҳифзи ҳуқуқи ҷиноятии об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон равшанӣ бахшида, барои назария ва амалияи ҳуқуқшиносӣ аз аҳаммият ҳолӣ нест.

Диссертатсияи Абдуллозода Б.В. фароғири фехристи ихтисорот, муқаддима, ду боб, шаш зербоб, хулоса ва фехристи адабиёти истифодашуда мебошад, ки ба мақсад, вазифа ва мантиқи таҳқиқот асос ёфтаанд.

Пажуҳишгар дар таҳқиқоти диссертатсионии худ масъалаи ҳифзи ҳуқуқи ҷиноятии обро мутобиқи қонунгузори кишвар таҳқиқ намуда, мафҳуми ифлос кардани об, предмети ҷиноят, аломатҳои тарафи объективӣ, аломатҳои тарафи субъективӣ ифлос кардани обро муайян намуда, дар ин замина як қатор тавсияҳои назариявӣ амалӣ манзур кардааст. Муаллиф дар автореферати диссертатсия қайд мекунад, ки «Ифлос ё олуи кардани

обҳои рӯйизаминӣ ё зеризаминӣ, мунтазам кам кардани захираҳои об ё бад кардани сифати он ё шакли дигари тағйири хусусиятҳои табиии он». Дар ин маврид, шахс барои содир намудани ин кирдорҳо яқум бор ба ҷавобгарии маъмури кашида мешавад ва дар ҳолати такроран дар муддати як соли татбиқи ҷазои маъмури содир намудани чунин кирдорҳо аз рӯйи талаботи қ. 1 м. 226 КҶ ҚТ ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешавад. Бо ин роҳ мувофиқат байни меъёри ҳуқуқвайронкунии маъмури ва ҷиноят оид ба ифлос намудани об таъмин мегардад (сах. 13).

Нуктаҳои илмӣ ва тавсияҳои амалие, ки дар рисола манзур карда шудаанд, метавонанд дар таҳияву таҷдиди қонунгузори соҳавӣ, аз ҷумла ҷиноятӣ, маданӣ, маъмури, омодагии стратегия, барнома ва концепсияҳои давлатӣ, таълим дар самти ҳуқуқи ҷиноятӣ, ҳуқуқи маданӣ, ҳуқуқи маъмури, ҳуқуқи экологӣ ва ғайра саҳмгузор бошанд.

Доир ба мавзуи диссертатсия ва моҳияти он унвончу 14 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 8 адади онҳо дар маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 6 мақола дар нашрияҳои дигар ба таърифи расонидааст.

Доир ба автореферати диссертатсия эроди зеринро пешниҳод менамоем:

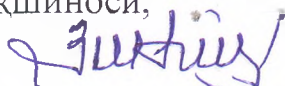
1. Таҳқиқбаранда дар автореферати диссертатсия қайд намудааст, ки ифлос кардани об метавонад дар натиҷаи беҳаракатии ҷиноятӣ низ, ба амал ояд (сах. 21). Ҳамчунин, дар наҷони 7 қисмати назаривии автореферати диссертатсия қайд намудааст, ки азбаски қ. 1 м. 226 КҶ ҚТ дорои таркиби расмӣ буда, дар он оқибати ҷиноят нишон дода нашудааст, бинобар ин, он бо гуноҳ дар шакли қасд, дар намуди қасди бевосита тавсиф мегардад (сах. 11). Аммо, на дар автореферат ва на дар матни диссертатсия асоснок карда нашудааст, ки ифлос кардани об бо кадом шакли гуноҳ содир мегардад. Аз таҳқиқбаранда хоҳиш карда мешавад, ки андешаи худро асоснок намояд.

Бояд кайд намоем, ки эродҳои мазкур хусусияти ҷузъӣ дошта, сифат ва сатҳи рисолаи анҷомдодашударо коҳиш намедиханд, балки мавқеи муаллифро ҳангоми ҳалли масъалаҳои гуногун дар алоҳидагӣ нишон медиҳанд.

Бо назардошти ин гуфтаҳо хулоса намудан мумкин аст, ки диссертатсия Абдуллозода Баҳодур Валӣ дар мавзӯи «Ҳифзи ҳуқуқи ҷиноятӣ об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», кори илмӣ анҷомёфта махсуб ёфта, ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ мебошад.

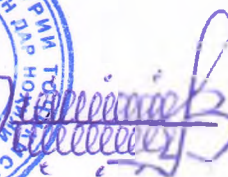
Муқарриз,

Муовини ректор оид ба корҳои таълими Донишкадаи омӯзгории Тоҷикистон дар ноҳияи Рашт, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент

Зокирзода З.Х.

Имзои Зокирзода З.Х.-ро тасдиқ мекунам.
Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси Донишкадаи омӯзгории Тоҷикистон дар ноҳияи Рашт

Шодизода Н.М.

« 4 » _____ 2024 с.

Суроғаи муқарриз:

Ҷумҳурии Тоҷикистон, Донишкадаи омӯзгории Тоҷикистон дар ноҳияи Рашт, 734025, ноҳияи Рашт, ш. Фарм, кӯчаи Э. Муҳиддин-63,
Тел.: (8) 313121103; +992988554575.
E-mail: zafar.khayrullozoda@mail.ru